

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 4, Article Number: 1C0233

EDUCATION SCIENCES

Received: August 2010
Accepted: September 2010
Series : 1C
ISSN : 1308-7274
© 2010 www.newwsa.com

Elif Esmer¹

Ali Baykal²

Marmara University¹

Bogazici University²

esmerlif@gmail.com

Istanbul-Turkey

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN "SEÇİLMİŞ" KİŞİSEL YÖNELİMLERİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı *sınıf öğretmenlerinin* seçilmiş kişisel yönelimlerini diğer öğretmen kümeleri ile karşılaştırmaktır. Kişisel yönelimler sekiz alt boyutu kapsamaktadır: Çalışkanlık, Sokulganlık, Bilimsellik, İyimserlik, Bağdaştırma, Yaratıcılık, Sezgisellik, Sorgulama. Çalışkanlık ve Sokulganlık boyutları genel kişilik kuramlarına, diğerleri ise Edward de Bono'nun 6 Şapkalı Düşünme Tekniği'ne dayanılarak geliştirilmiştir. Maddeler çeviri ya da uyarılama değildir. Sözü edilen 8 eğilim Baykal tarafından geliştirilen Kişisel Yönelim Bildirimi (KYB) başlıklı bir ölçekle internet ortamında ölçülmüştür. Çalışmanın katılımcıları İstanbul'da bir özel öğretim kurumuna başvuran 2018 öğretmendir. Elde edilen verilerden değişik alanlardaki öğretmen profilleri çıkarılmış, sınıf öğretmenlerinin sezgisel eğilimlerinin diğer eğilimlerden yüksek çıktığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kişilik, Düşünme Teknikleri, Öğretmen Nitelikleri, Sınıf Öğretmeni, Eğilim

SELECTED "PERSONAL" TENDENCIES OF CLASS-ROOM TEACHERS

ABSTRACT

The purpose of this study is to compare and contrast the selected "personal" tendencies of class-room teachers with teachers in other areas. Selected Personal Tendencies are as follows: Activeness, Sociability, Scientific Objectivity, Optimism, Compliance, Creativity, Intuitiveness, and Critical Inquiry. These attitudinal constructs have been inspired from the essays and articles written by Eysenck, Goldberg, Guilford, De Bono, Sternberg, Gardner and many others. Validity and reliability of the scale have been ensured by conventional techniques. 2018 teachers who applied for employment in a private K-12 school participated in the study. Participation was obligatory. Candidates had been informed before that their personal responses to the items might be reviewed in the interview to be held later. Teachers declared to have been Intuitive in the first place.

Keywords: Personality, Thinking Techniques, Teacher Quality, Class-Room Teacher, Tendency

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Türkiye’de öğretmen yetiştirme uzun yıllardır çözüm aranan bir sorun alanı olarak görülmektedir. Ancak bir bilim alanı olan eğitimin sürekli ilerlemeye ve gelişmeye ihtiyaç duyduğu düşünüldüğünde öğretmen yetiştirme de çözüm bekleyen bir sorun olarak değil gelişime açık bir alan olarak düşünülmesi gereklidir. İnsan doğasıyla ilgili keşiflerin devam ettiği, bilginin ve bilgi paylaşımının teknoloji aracılığıyla sürekli çoğaldığı çağımızda eğitimin ve öğretimin paydaşı olan tüm alanların güncellenmesi neredeyse zorunluluğa dönüşmüştür. Öğretmen yetiştirme alanı da şüphesiz bu paydaşlar arasında yer almaktadır ve öncelikli olarak geliştirilmesi gerekir. Çünkü öğretmen, öğretim sisteminin diğer tüm bileşenlerini düzenleyen, denetleyen, değerlendiren ve değiştiren sistem bileşenidir. Eğitim programı, ortam, donanım, yöntemler ve toplumsal doku ne ölçüde sabit tutulursa tutulsun sistemin niteliği öğretmenin kişisel yönelimlerinden etkilenir. Bu nedenle araştırmanın amacı *sınıf öğretmenlerinin* seçilmiş kişisel yönelimlerini diğer öğretmen kümeleri ile karşılaştırmaktır. Sınıf öğretmenlerinin kişisel yönelimleriyle ilişkili bildirimleri onların öz-yeterlilik algılarıyla da ilişkilidir.

Öz-düzenlemenin bir bileşeni olan öz-yeterlilik insanın yapabilme kapasitesine dair inancıdır ve bu durum kişilerin hayatını etkileyebilecek merkezi bir role sahiptir (Bandura, 1991:257). Öz-yeterlilik inancı, insanların kendi yaşamlarını etkileyen olaylar üzerinde kontrol sağlayabileceklerine olan güvenleridir (Bandura,1999:46). Öğretmenlerin yeterlilikleri de onların yeterliliklerine ilişkin inanç ve eğilimleriyle doğrudan ilişkilidir. Öğretmenlerin yeterliliklerine ilişkin inançları öğrenme süreçlerini ve öğretmen eğitimini de etkiler (Hoy&Spero,2005:343). Dolayısıyla öğretmenden beklenen yeterliliklerle onların kişisel eğilimleri arasında da önemli bir bağ vardır. Türkiye’de sınıf öğretmeni ilköğretimin birinci kademesinde (1,2,3,4 ve 5. Sınıf) öğrencilerin öğretim faaliyetlerinden sorumludur. Beş yıl gibi uzun bir süre öğrencilerin öğrenme yaşantılarını etkilemesi nedeniyle sınıf öğretmenlerinin kişisel eğilimleri ve yeterlilikleri ayrıcalıklı bir öneme sahiptir.

Sınıf öğretmeni yetiştirme alanında farklı tarihlerde pek çok farklı iyileştirmeler yapılmış ve yapılmaktadır. Bu iyileştirmelerdeki temel hedefin, “öğretmenden beklenen bireysel, mesleki ve toplumsal yeterlilikler ile öğretmen eğitimi arasındaki uyumun sağlanması” olması beklenmektedir. 2005 yılında değişen ilköğretim birinci kademeğe yönelik öğretim programları öğrencilerden beklenen bir takım becerileri sıralarken kısmen öğretmen de bulunması gereken becerilere de dikkat çekmektedir. Genel olarak yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerine, sorgulayıcı ve araştırmacı kişilik özelliklerine sahip bireylerin yetiştirilmesini hedefleyen programlar (bkz: MEB, 2005) benzer özelliklerin bu yeterlilikleri kazandıracak öğretmenlerde de bulunması gerektiğini düşündürmektedir. Öte yandan ilköğretim programlarında, benimsenen yeni kuram ve yaklaşımlar da öğretmenin üretkenliğine olan ihtiyacı gittikçe arttırmaktadır. Bireylerin mesleki üretkenliklerinin sahip oldukları yaratıcılık, sorgulayıcılık, özgünlük, nesnellik ve bilimsellik gibi eğilimlere koşut olması beklenir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Milli Eğitim Bakanlığı yirmi birinci yüzyılda öğretmenin niteliğini arttırıcı çözüm arayışları amacıyla “Öğretmen Eğitimi”ni, 2002 yılında faaliyetlerine başladığı Temel Eğitime Destek Projesi’nin bir bileşeni olarak çalışma kapsamına almıştır. Projenin bu bileşeni Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü’nün sorumluluğu altında halen yürütülmektedir. Bu proje kapsamında tüm öğretmenlerde bulunması gereken bilgi, beceri ve tutum özelliklerini kapsayan, 6 ana yeterlik genel yeterlilikler olarak belirtilirken, ilköğretim kademesi öğretmenlerinin branşlar temelinde

gerçekleştirmesi beklenen yeterlilikler "özel alan yeterlilikleri" olarak belirlenmiştir.

Proje kapsamında geliştirilen "Sınıf Öğretmeni Özel Alan Yeterlilikleri" Talim ve Terbiye Kurulunca uygun bulunmuş, Bakanlığın 25 Temmuz 2008 tarih ve 2391 sayılı onayı ile yürürlüğe konulmuştur. Sınıf öğretmeni özel alan yeterlilikleri 8 konu alanı olarak belirlenmiştir. Her konu alanı için farklı yeterlilik alanları ve yine farklı düzeyde performans göstergeleri belirlenmiştir (bkz:<http://otmg.meb.gov.tr>). Sınıf öğretmeni özel alan yeterlilikleri bu alandaki öğretmenlerin diğer öğretmenlerden farklı olarak sahip olması gereken yeterliliklere de dikkat çekmektedir. Sonuç olarak sınıf öğretmenlerinin kişisel yönelimlerinin diğer öğretmen kümeleriyle karşılaştırılması onların kendilerini diğer öğretmen kümelerinden farklı tanımlayıp tanımlamadıklarını da göstermektedir.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde düzenlenen "Eğitim Bilimleri Bakış Açısıyla Eğitim Fakültelerinde Lisans ve Lisansüstü Eğitimin İrdelenmesi" çalıştayında, Bologna Süreci kapsamında 2010 yılına kadar Avrupa Yükseköğretim Alanı yaratmayı hedefleyen çalışmalara ilişkin 1-3 Mart 2009 tarihinde oturumlar gerçekleştirilmiştir. Bu oturumların sonunda eğitim fakülteleri lisans yeterlilikleri bilgi, beceri ve kişisel ve mesleki yetkinlikler başlığı altında bağımsız çalışabilme ve sorumluluk alabilme yetkinliği, öğrenme yetkinliği, iletişim ve sosyal yetkinlik, alana özgü ve mesleki yetkinlik olmak üzere altı yeterlilik alanı belirtilmiştir. Belirlenen bu yeterlilik alanlarının öğretmen adaylarının kişisel eğilimleriyle ne derecede örtüştüğü de istenen yeterlilikler ile var olan yeterlilikler arasındaki boşluğun doldurulmasında yardımcı olacaktır. Ayrıca, bireylerin mesleki üretkenliklerinin sahip oldukları yaratıcılık, sorgulayıcılık, özgünlük, nesnellik ve bilimsellik gibi eğilimlere koşut olması beklenir. Bu araştırma öğretmenlerin genel eğilimlerini de ortaya koyduğundan, öğretmen yetiştirme programları açısından önem taşımaktadır ve geliştirilecek eğitim programlarına ışık tutması beklenmektedir.

3. ANA KONU (SUBJECT)

3.1. Kişisel Yönelim Bildirimi (KYB) Ölçeği (Personality Tendencies Scale)

Kişisel Yönelim Bildirimi (KYB) ölçeği bir tutum, tercih ve eğilim ölçeğidir. Bireylerin, özellikle eğitimcilerin kişisel yönelim profilini ortaya çıkarmak amacı taşımaktadır. Baykal tarafından Edward De Bono'nun "6 şapkalı düşünme tekniklerinden" ve çeşitli kişilik kuramlarından esinlenilerek geliştirilmiştir (De Bono, 1999; Lawrence&John, 1996). Ölçek, aşağıda kavramsal olarak eşanlamlı sözcüklerle tanımlanan ve kısaltmaları belirtilen 8 alt boyutu kapsamaktadır:

- **Çalışkanlık:** eylemsellik, edimsellik, etkinlik, hareketlilik, canlılık, dinamizm, çekinmezlik, tez canlılık, önderlik, ataklık, dinamizm (ÇALIŞ).
- **Bilimsellik:** deneysellik, kanıt arama, nesnellik, verilere dayanma, yansızlık, tarafsızlık, genelleme, yansız araştırma, genel geçerlilik arama (BLMSL).
- **İyimserlik:** Cesaret, umut, güven, korkusuzluk, risk alma, hoş görme, atılganlık, girişkenlik (İYMSR).
- **Bağdaştırma:** denetime alma, denetimde tutma, dengeleme, düzenleme, değerlendirme, irdeleme, bütünleştirme, uzlaştırma (BAĞDA).
- **Yaratıcılık:** özgünlük, verimlilik, yenilik, esneklik, aykırılık, sıra dışılık, çeşitlendirme, üretkenlik, fırsat değerlendirme (YARAT).
- **Sezgisellik:** önsezi, sezme, farkındalık, hissetme, duyumsama, duygulanma, duyarlık, düş severlik, coşku, tutku (SEZGİ).

- **Sorgulama:** gözlem, hata arama, eleştirme, tehlikeleri görme, olumsuzlama, kuşkuçuluk, kaygılanma, hesap sorma (SORGU).
- **Sokulganlık:** sokulganlık, insan ilişkileri kurma, takım çalışması, örgütlenme, arkadaşlık, yakınlaşma, dostluk kurma, toplumsallık, sosyallik (SOKUL).

Likert türünde 80 önermeden oluşan ölçekteki önermeler, yukarıdaki alt boyutlara onar onar eşlenmiştir. Katılımcıdan beklenen her önermenin kendilerini ne kadar tanımladığını 1-9 sınırları içinde derecelendirmeleridir. Katılımcılar yanıtlarını internet ortamında kendi diledikleri fiziksel ortam ve zaman dilimlerinde yapmışlardır (Baykal, 2009). Önermeler her katılımcıya gelişigüzel bir sıra ile sunulmuş, boş bırakma ya da yanıtı sonradan değiştirme fırsatı verilmemiştir. Ölçekteki maddelerin boyutlara dağılımının tutarlılığı 49 uzman hakemin önerileri doğrultusunda sağlanmıştır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliği yapılan başka çalışmalarda da sınanmıştır (Baykal&Esmer, 2009). KYB ölçeğinin bu çalışma kapsamındaki istatistikleri Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1. Kişisel yönelim bildiriminin bu uygulama kapsamındaki istatistikleri
(Table 1. Statistic of personal tendencies scale in this research)

	ÇALIŞ	BLMSL	İYMSR	BAĞDA	YARAT	SEZGİ	SORGU	SOKUL
Madde Sayısı	10	10	10	10	10	10	10	10
Katılımcı	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018
Ortalama	6,690	7,373	7,475	7,708	7,674	7,984	7,611	6,990
Varyans	0,936	0,692	0,717	0,640	0,587	0,414	0,671	0,860
St. Sapma	0,967	0,832	0,847	0,800	0,766	0,643	0,819	0,928
Yatıklık	0,457	-0,462	-0,469	-0,573	-0,677	-0,847	-0,464	-0,642
Sivrilik	0,276	-0,130	-0,078	-0,109	0,214	0,361	-0,391	0,735
En düşük	2,900	3,900	3,800	4,000	3,900	3,600	4,300	2,000
En yüksek	9,000	9,000	9,000	9,000	9,000	9,000	9,000	9,000
Ortanca	6,800	7,400	7,500	7,800	7,800	8,100	7,700	7,100
Alpha	0,686	0,712	0,759	0,791	0,794	0,661	0,773	0,727
St. Hata	0,542	0,446	0,415	0,366	0,348	0,374	0,390	0,484
Madde Test İlişki Ortalaması	0,521	0,539	0,572	0,613	0,603	0,511	0,590	0,550

3.2. Çalışmanın Katılımcıları (Participants)

Çalışmadaki katılımcıların konu ve görev alanlarına göre dökümü de Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Çalışmaya katılanların konu ve görev alanlarına göre dağılımı
(Table 2. Distribution of participants' assignment area)

	GÖREV ALANI							Toplam
	Sınıf Öğretmeni	Alan Öğretmeni	Öğretmen Yönetici	Yönetici	Uzmanlık	Boş		
BÖLÜM-DAL	Üst Yönetim				16	2	18	
	Sınıf öğretmeni	190					190	
	Türkçe		42	4	1	3	50	
	Türk Dili ve Ed		82	1	2	1	86	
	Matematik		232	11	4	1	250	
	Fen Bilgisi		108	3	1	1	113	
	Fizik		110	7	2		119	
	Kimya		69	5	1		75	
	Biyoloji		69	2	1		72	
	Bilgisayar		20	3	1	2	26	
	Sosyal Bilgiler		48	2	2		52	
	Tarih		61	4			65	
	Coğrafya		51	2	1		54	
	Felsefe		40	6		1	48	
	İngilizce		223	8	3		236	
	Fransızca		42	2			44	
	Almanca		41	5			46	
	Plastik Sanatlar		58	1	1	3	63	
	Müzik		38	1	2	3	44	
	Beden Eğitimi		108	5	4		117	
İdari İşler		5	5	12	15	19	56	
Uzman		11	2	2	82	7	104	
Diğer		24	8	2	2	54	90	
Toplam		190	1482	87	58	116	85	2018

Tablo 2'den de anlaşıldığı gibi çalışmaya katılan 2018 öğretmenin 190'ı sınıf öğretmenidir.

3.3. Verilerin Analizi (Data Analysis)

Sekiz kişisel eğilim boyutu için ayrı ayrı olmak üzere farklı konu alanlarındaki katılımcıların ortalamaları arasındaki farklar tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile sınanmıştır.

4. BULGULAR (FINDINGS)

Başlangıçta Tablo 1'de görüldüğü gibi 2018 katılımcı 8 boyut içinde en yüksek ortalamayı sezgisellik boyutunda tutturmuştur. Tablo 3'de ise öğretmenlerin alanlara göre sezgisel eğilimleri görülmektedir.

Tablo 3. Öğretmenlerin sezgisellik eğilimleri
(Table 3. Teachers' intuitive tendency)

SEZGİSELLİK	N	p=0,05 için ayrıık kümeler		
		1	2	3
Bilgisayar	26	7,546		
Uzman	104	7,703	7,703	
Fizik	119	7,775	7,775	7,775
Almanca	46	7,837	7,837	7,837
Üst Yönetim	18	7,839	7,839	7,839
Sosyal Bilgiler	52	7,879	7,879	7,879
Beden Eğitimi	117	7,900	7,900	7,900
Biyoloji	72		7,956	7,956
İngilizce	236		7,966	7,966
Matematik	250		7,985	7,985
Kimya	75		7,991	7,991
İdari İşler	56		8,009	8,009
Felsefe	48		8,019	8,019
Tarih	65		8,031	8,031
Fransızca	44		8,045	8,045
Fen Bilgisi	113		8,046	8,046
Türkçe	50		8,056	8,056
Coğrafya	54		8,057	8,057
Diğer	90		8,102	8,102
Müzik	44		8,116	8,116
Sınıf öğretmeni	190			8,134
Plastik Sanatlar	63			8,154
Türk Dili ve Ed	86			8,180

Sezgisellik boyutu için yapılan varyans analizine göre katılımcı eğitimciler üç farklı kümeye ayrılabilirler. Bilgisayar öğretmenleri anlamlı ölçüde ($p < 0,05$) en az sezgisel kümeyi oluşturmaktadırlar. Sınıf öğretmenleri ise sezgisel eğilimi en yüksek kümeyi oluşturanlardan biridir. Fizik ve Biyoloji öğretmenleri Matematik, Kimya ve Fen Bilgisi öğretmenlerine göre daha düşük sezgisel eğilim göstermektedirler.

Baykal & Esmer (2009) tarafından 217 sınıf öğretmeni adayıyla KYB ölçeği kullanılarak yapılan araştırmada öğretmen adaylarının Sezgisellik yönelimi tüm yönelimler içinde en yüksek ortalamaya sahip yönelimdir. Bu durumda sınıf öğretmenlerinin eğitiminde sezgisel düşünme becerisine mi ağırlık verildiği yoksa sezgisel eğilimi yüksek bireylerin mi bu mesleği tercih ettikleri tartışılabilir. ABD'de yapılan bir başka araştırmada da örnek öğretmenlerin kişisel eğilimlerinin diğerlerine göre daha "sezgisel" olduğu bulunmuştur (Mills, 2003).

Sezgisel düşünme özellikle matematiğin kalbi olarak bilinir (Goetz, 1966'dan akt: Tirosh&Tsamir,1994) ve sezgiler matematikçiler ve fizikçiler tarafından sıklıkla kullanılır (Bruner, 1983). Sınıf öğretmenlerinin sezgisel eğilimlerinin matematik ve fizik öğretmenlerine göre daha yüksek çıkması onların sınıf ortamında sorunlara pratik ve hızlı çözümler getirmeleriyle ilişkili olarak düşünülebilir. Nitekim Ryans&Wandt (1952) iyi bir öğretmende bulunması gereken "sosyalliğe eğilimli olma, ehil-profesyonel olma, hoş görülme ve iyimser (pozitif) olma" gibi özelliklere "sorunlara çözüm üretme" özelliğini de eklemiştir (Barr,&Eustice&Noe, 1955).

Tablo 4'de yapılan karşılaştırmalar özetlenmektedir. Tabloya göre sınıf öğretmenleri bağdaştırıcı, sorgulayıcı ve yaratıcı kümede ikinci sırada yer almaktadır ve sokulganlık kümesinde diğer tüm branşlar gibi en düşük ortalamaya sahiptir. Bilimsellik ve iyimserlik alanlarında ise en düşük ikinci kümede yer almaktadır.

Tablo 4. Tek yönlü varyans analizine göre katılımcıların sekiz eğilim boyutundaki ayrışmaları
(Table 4. Decomposition of participants in eight tendency act on one-way variance analysis)

(*)	Plastik Sanatlar	Türk Dili ve Ed	Tarih	İdari İşler	Türkçe	Diğer	Felsefe	Sınıf Öğretmeni	Fen Bilgisi	Matematik	Müzik	Beden Eğitimi	Coğrafya	Fransızca	Biyoloji	Kimya	Sosyal Bilgiler	Almanca	İngilizce	Fizik	Üst Yönetim	Bilgisayar	Uzman
ÇALIŞKANLIK	5	3	3	4	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	2	2	3	3	1
BİLİMSELLİK	2	3	2	3	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
İYİMSERLİK	3	3	3	2	3	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
BAĞDAŞTIRMA	5	5	5	5	3	5	4	4	3	3	4	5	4	3	3	3	3	3	3	3	1	3	2
YARATICILIK	5	4	4	3	4	4	3	4	4	4	4	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	2	1
SEZGİSELLİK	5	5	4	4	4	4	4	5	4	4	4	3	4	4	4	4	3	3	4	3	3	1	2
SORGULAYICILIK	5	7	6	4	6	4	5	4	5	5	4	4	4	5	4	4	4	3	4	4	3	1	2
SOKULGANLIK	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

(*) Kutucuklardaki sayılar her boyutta ortalamaya göre küme ayrışmalarını betimler. En düşük ortalama 1 olmak üzere her boyutta ortalama yükseldikçe sıra sayısı da yükselir. Ortalamaları eşit Bölümlerin sıra sayıları aynıdır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Yapılan araştırmaya göre, sınıf öğretmenlerinin sezgisel eğilimleri bilimsel eğilimlerinden baskın çıkmıştır. Bilimsel eğilimleri ise Türk Dili ve Edebiyatı ile Felsefe öğretmenliği alanındaki öğretmenlerden daha düşük bir ortalamaya sahiptir. Ancak sezgiselliğin öğretim ortamlarını düzenleme ve öğretim yapma alanında alanındaki etkinliği tek başına yeterli değildir. Bir sınıf öğretmenin öğretim becerilerinde yaratıcılık, sorgulayıcılık ve bağdaştırma gibi eğilimlerin diğer eğilimlerden daha çok ön plana çıktığı söylenebilir. Nitekim sınıf öğretmeni yetiştiren programlarda yer alan öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı, hayat bilgisi öğretimi, sosyal bilgiler öğretimi, matematik öğretimi, fen ve teknoloji öğretimi, ilk okuma yazma öğretimi, görsel sanatlar öğretimi gibi alana özgü dersler belirtilen eğilimlerle ilişkili derslerdir.

Öğretmen yeterlilikleri Sosyal Bilişsel Kuramın etkisinde gelişmiştir. (Goddard & Hoy, 2000:480). Sosyal öğrenme kuramına göre birey, davranış ve çevre birbirini etkiler. Düşünme süreçleri de davranışı etkileyen ya da şekillendiren önemli bir unsurdur. Kurama göre, birey kendi davranış süreçlerini kontrol edebilmelidir. Bu bireyin kendi öğrenme süreçlerini düzenlemesini ve kendi öğrenme sürecine uygun olarak çalışma alışkanlığı kazanmasını gerektirir. (Senemoğlu, 1998:228-231). Dolayısıyla öğretmenden beklenen yeterliliklerle onların kişisel eğilimlerine ilişkin bildirimleri arasında sıkı bir bağ vardır.

Sınıf öğretmenliği programları öğretmenin çok yönlü olarak gelişimini amaçlamaktadır. Bilindiği gibi sınıf öğretmenleri 1-5. sınıflarda, hayat bilgisi, matematik, fen ve teknoloji, sosyal bilgiler gibi pek çok temel dersi vermekte ve öğrencilerin bu derslere yönelik kazanımlarında rehberlik etme sorumluluğu üstlenmektedirler. Bu öğretim sürecinin başarısı öğretmenlerin diğer bütün öğretmenler gibi meslek bilgisine ilişkin yeterliliklere ve buna ek olarak alana özgü ve genel kültür konularındaki yeterliliklerine bağlıdır. Öğretmen yeterlilikleri onların kişisel eğilimleriyle de kuşkusuz ilişkilidir. Çünkü öğretmenin kişisel eğilimleriyle ilişkili olarak verdiği bildirimler kendisini nerede gördüğüne dair inançlarını yansıtır. Mesleki başarının kişisinin kendisine olan algısıyla ilişkisi düşünüldüğünde öğretmenlerin kişisel eğilimlerine

ilişkin bildirimleri onların mesleki başarılarıyla da ilgili ipuçları vermektedir. Bu nedenle öğretmenlerle yapılacak hizmet içi eğitimler ve eğitim fakültelerindeki öğretim programları öncelikli olarak öğretmenden beklenen kişisel eğilimler ve yeterlilikler ile var olan eğilim ve yeterlilikleri uzlaştırabilmelidir.

NOT (NOTICE)

Bu makale, 20-22 Mayıs 2010 tarihleri arasında Fırat Üniversitesinde düzenlenen "9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu"nda bildiri olarak sunulan, Sempozyum Oturum Başkanlarının yazılı önerisi ve Yürütme ve Bilim Kurulu tarafından da "Başarılı" bulunan çalışmanın yeniden yapılandırılmış versiyonudur.

KAYNAKÇA (REFERENCES)

1. Bandura, A., (1991). Social cognitive theory of selfregulation. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, pp.248-287.
2. Bandura, A., (1999). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. In R. F. Baumeister (Ed.), *The self in social psychology. Key readings in social psychology*, Philadelphia: Psychology Press/Taylor & Francis, pp. 285-298,
3. Barr, A.S., Eustice, D.E., and Noe, E.J., (1955). The measurement and prediction of teacher efficiency. *Review of Educational Research*, Volume: 25, Number: 3, pp. 261-269.
4. Baykal, A., (2009). *Yaratıcılık: Eğilimi ve Eğitimi*. T. Bozkurt., M.Uluğ, Z., Oktuğ, ve M.S. Özden, (Derleyenler), *Öğrenme ve Öğretme Bozuklukları*. T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, İstanbul, ss. 34-57.
5. Baykal, A. ve Esmer, E., (2009). Sınıf Öğretmenlerinden Beklenen Yeterlilikler İle Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kişisel Eğilimleri Arasındaki Uyum. 8. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Bildiri Özetleri, 21-23 Mayıs. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, ss. 120-121.
6. Bruner, J.S., (1983). *Intuitive and analytic thinking*. M. Donaldson, R. Grieve ve C. Pratt. (Eds). *Early childhood development and education: Readings in psychology*. Oxford: Basil Blackwell.
7. Goddard, R.D., Hoy, W.K. ve Woolfolk Hoy, A.W., (2000). Collective teacher efficacy: its meaning, measure, and impact on student achievement. *American Educational Research Journal*, Volume:37, Number:2, 479-507.
8. Lawrence A.P. and John, O.P., (1996). *Personality: Theory and Research*. Seventh Edition. New York: John Wiley & Sons, Inc.
9. Mills, C.J., (2003). Characteristics of Effective Teachers of Gifted Students: Teacher Background and Personality Styles of Students. *Gifted Child Quarterly*, Volume:47, Number:4, pp. 272-281.
10. Senemoğlu, N., (1998) *Gelişim öğrenme ve öğretim*. Özsen Matbaası:Ankara
11. Tirosh, D. and Tsamir, P., (1996). The role of representations in students' intuitive thinking about infinity *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*, Volume: 27, Number: 1, pp.33-40.
12. Woolfolk Hoy, A. ve Spero, R.B., (2005). Changes in teacher efficacy during the early years of teaching: Acomparison of four measures. *Teaching and Teacher Education*, Volume:21, Number: 4, pp. 343-356.